Міністерство освіти і науки України

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра української літератури та компаративістики

ПОРУБІЖЖЯ ЯК ФЕНОМЕН У ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ ТА ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІЙ МЕТОДОЛОГІЇ

X-ті ФАЩЕНКІВСЬКІ ЧИТАННЯ

Збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції
5-6 червня 2026 року

ОДЕСА – 2026

УДК 82.091:001.82]:82-3(06)
Рекомендовано до друку Вченою радою філологічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (протокол № 8 від 24.06.2026 року)

Порубіжжя як феномен у художньому творі та літературознавчій методології. Х-ті Фащенківські читання: зб. матеріалів Х Всеукраїнської наукової конференції «Порубіжжя як феномен у художньому творі та літературознавчій методології. Х-ті Фащенківські читання» (м. Одеса, 5-6 червня 2026 року) / Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, філологічний факультет. Одеса, 2026. 212 с.

У збірнику представлено тези за матеріалами доповідей Всеукраїнської наукової конференції «Порубіжжя як феномен у художньому творі та літературознавчій методології. Х-ті Фащенківські читання», яка відбулася 5-6 червня 2026 року в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова. До збірника увійшли наукові публікації з актуальних проблем літературознавства, лінгвістики, викладання мови і літератури. Матеріали орієнтовані на широке коло читачів, яких цікавлять сучасні проблеми і напрями літературознавства, зокрема, аспекти порубіжжя, пограниччя, помежів'я, міждисциплінарних зв'язків.

Для широкого кола філологів – науковців, викладачів і науково обдарованої молоді.

Наукова редакція:
Тетяна Шевченко – докторка філологічних наук, професорка (головний редактор)
Відповідальна за випуск:
Олена Мізінкіна, кандидатка філологічних наук, доцентка

Рецензенти:
Колкутіна В. В., докторка філологічних наук, професорка, завідувачка кафедри журналістики НУ «Одеська юридична академія»
Тетеріна О. Б., старша наукова співробітниця відділу компаративістики Інституту літератури НАН України

За зміст публікацій відповідальність несуть автори.

Засновник – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
©Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2026
©Колектив авторів, 2026

ЗМІСТ

АБАБІНА Наталія. СИНЕРГЕТИЧНІ МЕТОДИ В СУЧАСНОМУ АНАЛІЗІ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ……9

БІЛОУС Петро. ПОСТКОЛОНІАЛЬНА РЕЦЕПЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПЕРІОДУ КИЇВСЬКОЇ РУСІ (до постановки проблеми)……13

БІЛЯЦЬКА Валентина. НАД РІВНЕМ БУДЕННОСТІ: ЕСЕЇСТИКА АНАТОЛІЯ ШКУЛІПИ ЯК АРХІВ МИСТЕЦЬКИХ І ЛЮДСЬКИХ ДОЛЬ (КНИГА «НАД РІВНЕМ МОРЯ»)…….. 15

БЛІНОВА Ганна. ВПЛИВОВІ МАРКЕРИ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПОЛІТИКІВ У ЗМІ.....19

БОГДАНОВА Катерина. ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ТВОРЕННЯ ПОРУБІЖНОГО ПРОСТОРУ В ОПОВІДАННІ ПАВЛА ДЕРЕВ'ЯНКА «ЧОРНІ ПАЦЮКИ БІЛОЇ ЦЕРКВИ»……..23

БОЙКО Олена. ЕСЕЇ НАРАТИВНОГО ТИПУ О. ЗАБУЖКО ЯК РЕПРЕЗЕНТАЦЯ АРХЕТИПІВ МАТЕРІ, БАТЬКА ТА ДИТИНИ……..27

ВІВАТ Ганна, ФІЛІПЕНКО Ольга. СТРУКТУРУВАННЯ ВСЕСВІТУ ТА ТЕОРІЯ ВІДНОСНОСТІ В ПОЕМІ ВОЛОДИМИРА ҐАДЗІНСЬКОГО «АЙНШТАЙН»…….30

ВОЛКОВИНСЬКИЙ Олександр. КОМБІНАТОРНЕ ПИСЬМО У ТВОРЧІЙ ПРАКТИЦІ «УЛІПО»: МІЖ ЛІТЕРАТУРОЮ, ГРОЮ Й АЛГОРИТМОМ…34

ГАНЧЕНКО Анастасія. РЕЦЕПЦІЯ ХОРХЕ ЛУЇСА БОРХЕСА В ОПОВІДАННІ ВАСИЛЯ МАХНА «ЧОМУ БОРХЕС ПЕРЕТВОРИВСЯ НА СИНЬОГО ТИГРА ?»……38

ДАНИЛЬЧУК Ольга. МОДЕРНІЗАЦІЯ КУРСУ «ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ» В ТЕХНІЧНОМУ ВНЗ СЬОГОДНІ……..41

ДЕМЕШКО Інна. ТРАНСФОРМАЦІЯ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ: НОРМАТИВНІСТЬ ТА НОВІ КОМУНІКАТИВНІ ПРАКТИКИ…….46

ДЖИДЖОРА Євген. ПОСТІРОНІЯ В ЕПОХУ МЕТАМОДЕРНУ: ВІЗІЯ УКРАЇНСЬКОГО НОНФІКШН……...49

ІСІЧЕНКО Ігор, архиєпископ. ДЖЕРЕЛЬНА ДРАМА УКРАЇНСЬКОЇ МЕДІЄВІСТИКИ……...53

КАЗАНОВА Ольга. ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИКИ ДРАМАТИЗОВАНОЇ ПРОЗИ……..56

КАРПЕНКО Світлана. СУЧАСНА ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ КАЗКИ: СПОСОБИ ТА ПІДХОДИ В НЕЛІНІЙНІЙ НАУЦІ….61

КОНДРАТЕНКО Наталія. ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ДИСКУРСУ ФЕНТЕЗІ: АКТУАЛІЗАЦІЯ МІЖТЕКСТОВИХ ЗВ'ЯЗКІВ……..66

КРОПИВКО Ірина. ХУДОЖНІЙ ТВІР ЯК ДИСКУРСИВНИЙ ДІАЛОГ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Т. ГОРІХА ЗЕРНЯ «ДОЦЯ»)……..69

ЛАВРЕНЮК Віолетта. СВЯТЕ ПИСЬМО У СВІТОГЛЯДІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА……..72

ЛАНОВА Вікторія. ФОРМУВАННЯ ФЕНОМЕНУ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОСТІ В ПОСТКОЛОНІАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ……..76

ЛЕВИЦЬКА Оксана, МОЧЕРНЮК Наталія. МИСТЕЦЬКИЙ ПРОСТІР У ЛІТЕРАТУРНИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯХ: ОПИС МАЙСТЕРНІ ЯК РОЗПОВІДЬ ПРО ХУДОЖНИКА……..80

ЛЕВЧЕНКО Анастасія. МОВЛЕННЄВІ ЖАНРИ МЕРЕЖЕВОГО ДИСКУРСУ МУЗЕЮ ХАНЕНКІВ (НА МАТЕРІАЛІ FACEBOOK-ПУБЛІКАЦІЙ)……...84

ЛУЩІЙ Микола. UKRAINE THROUGH THE LENS OF PATRICIA KYLYNA……87

ЛУЩІЙ Світлана. НА МЕЖІ КУЛЬТУР: ДІАЛОГ ХУДОЖНІХ СВІТІВ У ТВОРЧОСТІ РОМАНА БАБОВАЛА……..89

ЛЮБЕЦЬКА Вікторія. МОВНА КОМУНІКАЦІЯ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ДИСКУРСУ……92

МАКСИМЧУК Ольга. МАРГІНАЛІСТИКА ТА МАРГІНАЛІЇ В УКРАЇНСЬКИХ СТАРОДРУКАХ: ДОПОВНЕННЯ КОРПУСУ ТЕКСТІВ, РОЗШИРЕННЯ КАНОНУ……96

МАЛЕЦЬКА Інна. МОВА І КУЛЬТУРА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.99

МАЛИНОВСЬКИЙ Артур. ОРГАНІЧНИЙ МЕТОД Ю. ШЕВЕЛЬОВА (М. СЛАБОШПИЦЬКИЙ ПРО УКРАЇНСЬКУ ЕМІГРАЦІЙНУ КРИТИКУ)……...101

МАЛІЦЬКА Анна. СПЕЦИФІКА АВТОРА-НАРАТОРА У ЩОДЕННИКАХ ВОЄННОГО ЧАСУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ АНТОЛОГІЇ «ВІЙНА 2022»)…105

МЕЙЗЕРСЬКА Тетяна. ХУДОЖНІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МІГРАЦІЙНОЇ COMMUNITAS: ПРОЗА НАТАЛКИ ДОЛЯК І МІХАЛА ШЕФАРИ…….108

МІЗІНКІНА Олена. ФУНКЦІЇ МІФОЛОГЕМ У РОМАНІ «ЗІРКА ДЛЯ ТЕБЕ» ДАРИ КОРНІЙ……112

МУСІЙ Валентина. ЖАНРОВЕ ПОМЕЖІВ'Я В СУЧАСНІЙ ПРОЗІ: АВТОФІКШН ҐЕОРГІ ҐОСПОДІНОВА «ФІЗИКА СМУТКУ»……114

НЕЧИТАЛЮК Ірина. ПЕРФОРМАТИЗАЦІЯ ЗВУКУ В ЛІРИЧНИХ ТВОРАХ 2022 РОКУ……..117

ОЛЕКСЕНКО Володимир. ПОРУБІЖЖЯ ЯК ПРОСТІР МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ……...123

ПОДЛІСЕЦЬКА Ольга. СПІЛЬНОТА ЧИТАЦЬКИХ КЛУБІВ ЯК ФЕНОМЕН ДІАЛОГІЧНОГО ТИПУ КОМУНІКАЦІЙ……..129

ПОПЕНЮК Аліна. ОБРАЗНА СИСТЕМА «БАЙОК ХАРКІВСЬКИХ»….133 Г. СКОВОРОДИ

ПУЗІК Валерій. ОДЕСЬКИЙ «ГАРТ» ЯК ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА 1920-Х РОКІВ……135

ПРОКОФ'ЄВА Катерина, РЕШЕТІЛОВА Оксана, САВЧЕНКО Сергій. «СКАЗАННЯ ПРО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ХРИСТИЯНСТВА НА РУСІ» ЯК ДОКУМЕНТАЛЬНА ПАМ'ЯТКА РАННЬОКИЇВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ ТА ЦЕРКОВНОЇ ІДЕОЛОГІЇ……...139

РЕВА-ЛЄВШАКОВА Людмила. ІМПЛІЦИТНІ РОЗВІДКИ В. В. ФАЩЕНКА…….142

РИМАР Наталія. ФОРМУВАННЯ ПРАВОПИСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ……..146

РОМАНЧЕНКО Алла, БУГАЄНКО Лариса. КОЛОРАТИВИ ЯК МАРКЕРИ ІДІОСТИЛЮ Г. ТЮТЮННИКА……...149

САВОСЬКІНА Тетяна. ДІАЛОГ ДВОХ ЕПОХ У РОЗПОВІДІ ФРЕНСІСА СКОТТА ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ПОВЕРНЕННЯ ДО ВАВИЛОНА»……154

САРОВЕЛО Анна. ЗМІНЕНІ СТАНИ СВІДОМОСТІ У ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОМУ КОНТЕКСТІ…….157

СИДОРЧУК Інна. ТВОРЧІСТЬ О. БОЙЧЕНКА В ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНОМУ ОСМИСЛЕННІ……...161

ТАРНАШИНСЬКА Людмила. КОМУНІКАЦІЯ ЧЕРЕЗ ВИБІР / ВИКЛИК / ВЧИНОК / ТЕКСТ: ПОЛІФОНІЯ ІНТЕРДІАЛОГУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ТЕМПОРАЛЬНОСТІ……..164

ТОМБУЛАТОВА Іраїда. METAMODERN PASTICHE: ESSENCE AND PECULIARITIES…….169

ФОМІН Гліб. «ВАВИЛОНСЬКА ВЕЖА» ТЕДА ЧЕНҐА: ДО ПИТАННЯ ПРО ПОДОЛАННЯ МЕЖІ «ДИДАКТИЧНІСТЬ – ХУДОЖНІСТЬ» У ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОМУ ТВОРІ……172

ЧИКУР Лілія. ДОСЛІДЖЕННЯ В. В. ФАЩЕНКА «ВІДКРИТТЯ НОВОГО ТА ДІАЛЕКТИКА ПОЧУТТІВ» ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНАЛІЗУ ПСИХОЛОГІЗМУ МАЛОЇ ПРОЗИ ІВАНА ФРАНКА……173

ЧИСТЯК Дмитро. MYTHOLOGICAL INTERTEXT IN ‘THE DEATH OF TINTAGILES’ BY MAURICE MAETERLINCK……...175

ЧМИР Андрій. ДІАЛОГІЧНІСТЬ ДЕТЕКТИВНОЇ ТЕТРАЛОГІЇ «РОЗВІДКИ КНИЖНИКА СИМЕОНА» ПЕТРА КРАЛЮКА Й ОЛЕКСАНДРА КРАСОВИЦЬКОГО В СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ……...179

ШВЕЦЬ Анастасія. СПЕЦИФІКА ОБРАЗНОЇ СИСТЕМИ ЗБІРКИ ЮРІЯ ІЗДРИКА «ЛІНИВІ І НІЖНІ»……183

ШЕВЧЕНКО Тетяна. ВІЛЬНЮС ЯК ТОПОС ПОГРАНИЧЧЯ КУЛЬТУР В ЕСЕЇСТИЦІ Ч. МІЛОША (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЗБІРКИ «АБЕТКА»)…….187

ШЕВЧУК Лариса, БОГАЧ Дар'я. ФОРМУВАННЯ АКСІОСФЕРИ ДИТЯЧОЇ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ В. НЕСТАЙКА ТА М. НОСОВА)……...190

ШИНКАР Уляна. ЕЛЕМЕНТИ УТОПІЇ В СУСПІЛЬНОМУ УСТРОЇ РОМАНУ АНДРІЯ ЧАЙКОВСЬКОГО «НА УХОДАХ»……195

ШТЕЙНБУК Фелікс. САКРАЛЬНЕ VS ДЕВІАНТНЕ У НОВЕЛІ М. ХВИЛЬОВОГО «Я (РОМАНТИКА)»……..198

ШУЛЬСЬКА Наталія. УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕМАТИЧНИЙ СПЕКТР І КРЕАТИВНІ ПІДХОДИ……..201

ЯКУБОВСЬКА Марія. ТРАНСФОРМАЦІЯ ТОПОСУ КОРДОНУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ВОЄННІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ: ВІД ГЕОГРАФІЇ ДО ЕКЗИСТЕНЦІЇ……...208

Тетяна ШЕВЧЕНКО
докторка філологічних наук, професорка
завідувачка кафедри української літератури та компаративістики
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
м. Одеса
https://orcid.org/0000-0002-8118-9663

ВІЛЬНЮС ЯК ТОПОС ПОГРАНИЧЧЯ КУЛЬТУР В ЕСЕЇСТИЦІ Ч. МІЛОША (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЗБІРКИ «АБЕТКА»)

Вивчення урбаністичного простору як тексту культури на матеріалі літературних творів зазвичай прийнято пов'язувати з виявленням його «внутрішнього змісту», «відчуття» та / або основної «ідеї». Розуміючи під об'єктивацією фіксацію авторського сприйняття міського простору в художньому тексті, ми маємо говорити про практики та мовні засоби, що дозволяють перетворити мислеформу на цілісний, наочний, у деяких випадках майже відчутний образ, який уможливлює передачу авторського бачення міста читацькій аудиторії. У цьому сенсі творчість польського нобеліанта Чеслава Мілоша (1980) залишається цікавим об'єктом вивчення. Митець, чиє життя тісно пов'язане з Литвою, Польщею, Францією та США, звісно, залишив маркери цих країн, зокрема урбаністичні, у своїй різножанровій творчості. В есеях Ч. Мілоша, «поета після поезії» [3, с. 210], трансформація автобіографічного начала в мемуарне, іронічного в трагічне, філософського в реалістично-натуралістичне крізь призму просторової рефлексії, зокрема, урбаністичної, постає органічною, структурує мислення в єдність, даючи нові можливості літературознавчої інтерпретації. У цьому сенсі показовою є пізня есеїстика митця, зокрема його збірка «Абетка», у якій спогади минулого стають предметом розлогих обсервацій і оцінок, а сама книга «презентує біографію автора як деконструкцію його життя на тлі XX ст. в культурному, історичному, філософському регістрах», «у розпорошених фрагментах» [4, с. 167]. Виняткове місце в них відведене Вільнюсу – місту дитинства, експлікацією культурного, релігійного, історичного, географічного пограниччя. Розташований на перетині Балтії, Східної Європи, католицького і православного світів, закорінений у минуле багатьох народів Європи, зокрема й українців, цей унікальний топос на мапі світу віками всотував вплив різних спільнот, що відобразилося в його архітектурі, ментальності, загальній атмосфері. Місто дитинства, відкрите митцем заново через 50 років, якраз і активізувало мемуарні практики Ч. Мілоша, оформлені згодом у формат авторської енциклопедії: «Коло замкнулося поверненням до місця народження і до Вільно більш як півстоліття. Я умів цінувати цю незвичну зустріч із минулим, яку мені пощастило пережити, хоча не зміг би адекватно описати силу й неоднозначність цього відчуття» [1, с. 14-15], – зізнається митець.

Головний акцент художніх практик Ч. Міллоша щодо Вільнюса – перманентне прийняття культурних та історичних змін цим містом, органічна переходовість у мові, освіті, науці, єднання різновекторних впливів, наприклад, в архітектурі, толерантність і повага до різних конфесій і національностей: «Місто існує для мене одночасно сьогодні, вчора і позавчора, і з цим нічого не вдієш» [1, с. 242], – пише митець. В окремих випадках Ч. Мілош створює Вільнюс як такий, що наближається до «антиутопічної» моделі зображення дійсності, де все взаємопов'язано: минуле цього міста впливає на його сучасність, творячи не лише образ візуальний, але й внутрішній – символічний та сакральний простір впорядкованого хаосу і оцільненого порубіжжя.

Пограниччя Вільнюса як базову його прикмету Ч. Мілош маркує через такі акценти: конфесійне розмаїття, змішування мов, історична зміна кордонів, що віддзеркалено в описах різних районів міста, де мешканці різних народів і релігій проживали компактно. Передусім ідеться про мультикультурне пограниччя (культуроцентризм – основне підґрунтя есеїстичної самоідентифікації Ч. Міллоша загалом) і релігійне пограниччя. Перше уособлюється в спогадах про розвиток польської літератури, яка розвивалася в тісному контакті з литовською традицією, що формувало виняткову ідентичність. Друге опредмечується через постійні згадки то про західний варіант християнства, то про східний, то про єврейську громаду, то про російський чи білоруський контексти. Подекуди Ч. Мілош в «Абетці» конструює Вільнюс як місто-міф, тобто простір, який існує одночасно і в пам'яті автора, і залишається жити в його сучасній свідомості, породжуючи нові ментативи. Через це Вільнюс в «Абетці» – це квінтесенція Центральної Європи, пограничної зони, котра перебуває між Сходом і Заходом, що й визначає її трагічну, але разом із тим таку багату історико-культурну долю. Через те пограниччя Ч. Міллоша – це і його особисте пограниччя, межовий простір митця, який, з огляду на есеї «Абетки», представник багатьох культур одночасно, людина кордону, литовець з польським серцем.

З іншого боку, топос Вільнюса постає такою собі постмодерною субстанцією: вона проникає в митця із загальновідомими знаннями, з одного боку, і стає його продовженням через спогади, настрої, співвідноситься із сучасним розумінням топосу, веде діалог із привнесеним у простір досвідом – з іншого. Такий підхід демонструє інтеркультурну інтерпретацію урбаністичного простору з винятковою історією, зберігаючи при цьому базові принципи топології місця як соціальної та особистісної реальності, як-от: «Мені здається, що дух кожного міста зберігає все, що там сталося, і навіть те, що в ньому станеться. Вільно було назване "милим містом", і таким воно було й для мене, але його дух пам'ятає про знищений доценту "Північний Єрусалим"» [2, с. 90]. Важливо, що саме «північним Єрусалимом» називали Вільно представники європейської єврейської

спільноти, відзначаючи в такий спосіб особливу роль цього урбаністичного утворення в розвитку єврейської науки, освіти, релігії і культури.

Можемо також відзначити, що Вільнюс в «Абетці» постає відображенням і старих і оновлених з досвідом знань, кодів та сенсів, що реалізують у собі часово-просторову організацію навколо митця та реципієнта. Скажімо, описи вулиць, костелів, шкіл, місць зустрічей молоді у текстах формують певний спосіб самоусвідомлення на шляху до самоідентифікації та пошуків власного місця в просторі топосу есеїстом. Вільнюс постає множиною подієвості, особливостей, авторських та читацьких вражень та почуттів, що зумовлює послідовне формування урбаністичної парадигми. Він стає таким собі нашаруванням символів, знаків та архетипів на об'єктивну реальність, що реалізується в часі та просторі та репрезентується у всіх елементах міської системи: районах, вулицях, кварталах, будинках, стінах, межах та кордонах – умовних і справжніх. Також він постає простором, у якому зосереджена реалізація сакрального, уособлення духовного та культурного надбання, персоналізації його мешканців, що стають творцями авторських контекстів, асимілюючи власний досвід, спогади, пам'ять разом із пережитим, сьогоденням та майбутнім.

Вільнюс дитинства у Ч. Мілоша часто зображується гетеротопічно: місто формується не лише з погляду загального сприйняття, а й з позицій асоціацій від вулиць, кварталів, провулків, храмів, мостів тощо. Кожна з зазначених категорій формує простір литовської столиці та її організацію як мозаїчне утворення. Виняткове смислове навантаження отримують вулиці і вулички столиці колишньої імперії, райони за етнічною ознакою, що стають симулякром у зображенні. Тоді як сучасний Вільнюс в інтерпретації Ч. Мілоша більшою мірою гомотопний: він постає топосом єднання спогадів і традицій, оформлених з відстані часу і мало опредмечений географічно. Тож саме тому в «Абетці» Ч. Мілоша Вільнюс постає існуючим, проте абстрактним, репрезентує звернення до минулого та історичного, дає передусім уявлення про душевний стан рефлексуючої особистості, а не зображується предметно. Через те Вільнюс в есеях абеткової колекції постає реальним і водночас утраченим світом – топосом, який уже не існує в тому вигляді, у якому герой-мислитель його пам'ятає, але зберігає первинне єство. Тому важливими в есеїстиці польського метра постають мотиви ностальгії, реконструкції через пам'ять, спроби врятувати місто у слові. Словом, Вільнюс в есеїстиці Ч. Мілоша постає не конфліктним, а синтетичним пограниччям, що формує особливу картину світу митця, поєднуючи різні авторські ментативи єдиний художній код.

Список використаних джерел

1. Мілош Ч. Абетка. Харків : Треант, 2010. 384 с.

2. Мілош Ч. Велике князівство літератури. Київ : Дух і Літера, 2011. 440 с
3. Поліщук Я. Ревізії пам’яті: літературна критика. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2011. 216 с.
4. Shevchenko T., Chykur L. Narrative-Mentative Organisation of Memoirs and Reflections Collection Milosz’s Abc’s by C. Milosz. *Alfred Nobel University Journal of Philology*. 2025. № 2 (30). P. 167–182.

Лариса ШЕВЧУК
кандидатка філологічних наук
доцентка кафедри прикладної лінгвістики
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
м. Одеса
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-3506-0586
Дар’я Богач
здобувачка 1 курсу магістратури спеціальності В 11.10 Прикладна лінгвістика Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
м. Одеса

ФОРМУВАННЯ АКСІОСФЕРИ ДИТЯЧОЇ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ В. НЕСТАЙКА ТА М. НОСОВА)

Вибір художньої літератури для дитячого читання в сучасній Україні є надзвичайно **актуальною** та стратегічно важливою проблемою, оскільки саме в дошкільному та молодшому шкільному віці активно формується мовна картина світу дитини, а разом із нею — і національна аксіосфера як система базових ціннісних орієнтирів. У ранньому дитинстві цей процес світосприйняття розпочинається завдяки народним казкам, у яких на рівні архетипів закладені фундаментальні ціннісні опозиції, такі, як добро і зло, працелюбність і лінь, сміливість і боягузтво. Згодом цю виховну та світоглядну функцію перебирає на себе авторська дитяча література. У цьому контексті для сучасного гуманітарного знання критично важливо розібратися, яку саме ідеологічну систему сповідує та транслює автор: чи орієнтована вона на плекання автентичної національної аксіосфери, чи виступає провідником офіційної державної ідеології певного історичного періоду. З’ясувати це об’єктивно можна через лінгвістичне дослідження мовної об'єктивації певних цінностей у художньому дискурсі, зокрема за допомогою фіксації семантичної щільності лексем, що належать до конкретного лексико-семантичного поля.